

2012-10-22

Dnr 505-2012/3887

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Uppdrag i regleringsbrev angående åtgärder som har vidtagits med anledning av lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen.

Enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2012 ska Lantmäteriet redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att anpassa verksamheten till kraven i lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen (PSI-lagen), som trädde i kraft den 1 juli 2010. Myndigheten ska särskilt redovisa om de villkor som tillämpas och de avgifter som tas ut har setts över med anledning av den nya lagen.

Ett av Lantmäteriets övergripande mål är att öka och bredda användningen av geodata i samhället. Detta mål överensstämmer med intentionerna i PSI-lagen.

För Lantmäteriet innebar PSI-lagen att vissa åtgärder behövde vidtas för att anpassa villkor och avgifter men främst en anpassning av tillhandahållandet av geodata till externa användare. Istället för att som tidigare endast göra Lantmäteriets geodata tillgängliga via ett antal externa vidareförädlare, så kan från den 1 juli 2010 alla användare vända sig direkt till Lantmäteriet. Information om avgifter, villkor och tillgängliga handlingar har också publicerats på Lantmäteriets hemsida.

Även villkoren för att bli vidareförädlare av Lantmäteriets geodata har setts över och förändrats. Numera kan i princip vem som helst som vill utveckla produkter och tjänster baserade på Lantmäteriets geodata och distribuera till tredje part (slutanvändare) bli vidareförädlare.

Dessutom har avgiftssättningen setts över. Lantmäteriet har numera en modell med fem kategorier av användning. Inom respektive användningskategori tillämpas samma villkor och avgifter.

De anpassningar till PSI-lagen som genomförts redovisas här kortfattat, i anslutning till de lagparagrafer som är styrande för respektive tillämpningsområde.

Allmän information om PSI (11 § PSI-lagen)

Enligt 11 § PSI-lagen ska en myndighet informera om avgifter och andra villkor för vidareutnyttjande. Information om PSI-lagen och dess tillämpning inom Lantmäteriet finns från och med den 1 juli 2010 beskrivet på Lantmäteriets hemsida, www.lantmateriet.se, i form av frågor och svar. Den information om PSI-lagen som finns på hemsidan behandlar bland annat:

- PSI-lagen i korthet
- Hur man får tillgång till Lantmäteriets handlingar för vidareutnyttjande
- I vilken form man kan få handlingen från Lantmäteriet
- Vilka avgifter Lantmäteriet tar ut för informationen
- Hur man blir vidareförädlare av Lantmäteriets geodata

Avgifter (7 § PSI-lagen)

Enligt 30 § förordningen (2009:946) med instruktion för Lantmäteriet ska avgifterna för att bland annat tillhandahålla och upplåta rätt att använda geografisk information och fastighetsinformation bestå av en del som ska täcka kostnader för uttag och expediering samt en del som ska bidra till kostnaderna för uppbyggnad, drift, uppdatering av data och till utveckling av system, databaser och information. Den nämnda paragrafen har under 2012 fått en ny lydelse enligt följande (trädde i kraft 2012-06-11):

30 § Lantmäteriet ska ta ut avgifter för

- 1. tillhandahållande av grundläggande geografisk information och fastighetsinformation, innefattande de allmänna kartorna,*
- 2. upplåtelse av rätt att använda geografisk information och fastighetsinformation,*
- 3. uppdragsverksamhet, och*
- 4. tjänsteexport.*

Lantmäteriet får meddela föreskrifter om storleken på de avgifter som avses i första stycket.

Grunderna för de avgifter som avses i första stycket 1 och 2 bestäms av Lantmäteriet så att de totala avgifterna ska täcka Lantmäteriets kostnader för uttag och expediering samt bidra till kostnaderna för uppbyggnad, drift, uppdatering och utveckling av system, databaser och information.

Samråd med Ekonomistyrningsverket sker varje år och avgifterna publiceras i Lantmäteriets författningssamling (LMFS).

Varje år fastställs villkor för Lantmäteriets avgiftsbelagda verksamhet i Lantmäteriets regleringsbrev. Förutom de avgifter Lantmäteriet ska ta ut enligt instruktionen, för att täcka kostnader för uttag och expediering, fastställs i regleringsbrevet också ett tak för nivån på det som kallas användarfinansieringen av fastighetsinformation och geografisk information. Användarfinansieringen ska bidra till kostnaderna för uppbyggnad, drift, uppdatering och utveckling av system, databaser och information. Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2012 avseende Lantmäteriet får användarfinansieringen uppgå till högst 250 000 000 kr (kostnadstak).

För Lantmäteriets geodata (geografisk information och fastighetsinformation) tas licensavgifter ut. För licensavgifterna, som ingår i kostnadstaket enligt ovan, tillämpas från och med den 1 januari 2011 den gemensamma kategoriindelning av användningen som överenskommit i geodatasamverkan mellan myndigheter. Indelning i definierade användningskategorier är enligt PSI-lagen en nödvändig förutsättning för att avgiftsdifferentiering för olika användning ska kunna göras. De kategorier för vidareutnyttjande som finns är:

- Offentlig användning (kommunal och statlig verksamhet)
- Kommersiell slutanvändning (företag)
- Icke-kommersiell slutanvändning (ideella organisationer och privatpersoner)
- Användning inom utbildning, forskning (skolor, högskolor och universitet) och kulturverksamhet.
- Kommersiell vidareförädling

För kategorin kommersiell vidareförädling gäller att alla aktörer får tillgång till alla Lantmäteriets geodata, som inte regleras av lagen (2000:224) om fastighetsregister (FRL), mot att enbart betala

leveransavgift, det vill säga helt utan licenskostnad. Licensavgifterna tas i detta fall ut när vidareförädlaren sprider geodata vidare till slutanvändare.

För information och handlingar som lämnas ut enligt Tryckfrihetsförordningen 2:1 (Offentlighetsprincipen) tas endast avgifter enligt Avgiftsförordningen (1992:191) ut.

Det är Lantmäteriets uppfattning att det ovan beskrivna sättet att beräkna och ta ut avgifter för geodata sker i enlighet med vad PSI-lagen föreskriver, det vill säga att det är icke-diskriminerande och att lika villkor gäller för alla inom samma användningskategori.

Villkor (8-10 §§ PSI-lagen)

Samtliga villkor för vidareutnyttjande av geodata har publicerats på www.lantmateriet.se i anslutning till den produktinformation som finns för varje enskild produkt. Villkoren har justerats så att de nu överensstämmer med gällande lagstiftning. Dessutom har villkoren harmoniserats inom geodatasamverkan så att de är lika för de myndigheter som är informationsansvariga enligt Inspire-direktivet. De gemensamma användningsvillkoren finns även inskrivna i samverkansavtalet för geodatasamverkan som finns publicerat på www.geodata.se

Villkoren finns i två varianter och ska tillämpas för sådana geodata där producenten hävdar upphovsrätt. En förenklad och mer tillåtande variant, öppen licens, som ställer färre villkor för användning och en variant där det ställs upp mer specifika villkor för användningen, specifik licens. Eftersom Lantmäteriet har ett finansieringskrav inskrivet i sitt regleringsbrev tillämpas den senare varianten för de flesta av Lantmäteriets geodata. Det är också i den specifika licensen de olika användningskategorierna förekommer.

Villkoren och avgifterna är lika för alla inom respektive användningskategori. Licensavgifterna är differentierade, så att till exempel icke-kommersiell användning har lägre licensavgifter än kommersiell användning. Avgiftsdifferentieringen är i enlighet med PSI-lagen och har införts för att öka möjligheten för privatpersoner och ideella organisationer att använda geodata, vilket även ingår i målet att öka och bredda användningen av geodata. Även användare inom kategorin forskning, utbildning och kulturverksamhet har lägre licensavgifter än kommersiella användare.

Lantmäteriet har också sett över aktuella avtal för att säkerställa att det inte finns några otillåtna exklusiva rättigheter.

Efter bolagiseringen av Metria under våren 2011 har Lantmäteriet inte längre någon affärsverksamhet i PSI-lagens mening.

Tillhandahållande av geodata enligt PSI

För att få tillgång till geodata för vidareutnyttjande kan man från och med den 1 juli 2010 vända sig direkt till Lantmäteriets leveransfunktion. Denna betjänar skyndsamt alla kategorier av vidareutnyttjande. Leverans av geodata sker helt i enlighet med publicerade avgifter och användningsvillkor. Villkoren är begränsande för användningen endast i den mån detta är nödvändigt för att skydda upphovsrätten och därmed även Lantmäteriets licensintäkter. Den bärande principen är att varje slutanvändare ska lösa en egen licens och vidare spridning av geodata är alltså inte tillåten, utom för aktörer inom kategorin kommersiell vidareförädling. För vidareförädlare finns särskilda villkor som reglerar hur de ska ta ut licensavgifter av tredje part, det vill säga slutanvändare, vid distribution av produkter där Lantmäteriets geodata ingår.

Vid sidan av den egna leveransfunktionen erbjuder Lantmäteriet tillgång till Lantmäteriets geodata via vidareförädlare. Vid leverans via vidareförädlare gäller samma användningsvillkor som när leverans görs direkt från Lantmäteriet. Det står dock vidareförädlaren fritt att göra eget påslag utöver licensavgifterna för den service som erbjuds och för värdehöjande bearbetning av geodata enligt slutanvändarens önskemål eller i egenutvecklade produkter.

Villkor för vidareförädlare

Fysiska eller juridiska personer som vill använda Lantmäteriets geodataprodukter för att framställa och distribuera egna produkter kan bli vidareförädlare genom att teckna ett vidareförädlaravtal med Lantmäteriet. I avtalet ställs bland annat krav på grundläggande kunskap om lagar som styr tillhandahållandet och kunskap om Lantmäteriets geodata.

Som vidareförädlare får man möjlighet att:

- distribuera Lantmäteriets geodataprodukter

- framställa och tillhandahålla egna produkter som innehåller Lantmäteriets geodataprodukter
- utveckla programvaror, applikationer, system etc. där Lantmäteriets geodata kan ingå
- använda Lantmäteriets geodataprodukter för test och demonstration av den egna utvecklade produkten

Jämfört med tidigare har villkoren förenklats avsevärt genom att till exempel kraven på affärsidé, marknadsplan och omsättning har tagits bort helt. Vem som helst kan nu pröva bärkraften i sin egen affärsidé.

De villkor som återstår är att vidareförsäljning av geodata eller produkter där geodata ingår ska rapporteras och att avgifter för slutanvändarlicenser ska tas ut enligt gällande taxa och levereras in till Lantmäteriet. För närvarande har Lantmäteriet vidareförädlaravtal med 47 företag som på olika sätt förädlar eller produktifierar geografisk information och fastighetsinformation

Lantmäteriets beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Bengt Kjellson. I den slutliga handläggningen har även deltagit Peter Nylén, Ulrica Olsson och Naima Almström, som har varit föredragande i detta ärende.

Bengt Kjellson

Naima Almström